

JOHN GRISHAM

DE AANKLACHT

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Krane Chemical dumpst jarenlang chemisch afval in de bossen rond het plaatsje Bowmore. De gevolgen zijn desastreus. De dodelijke stoffen komen in het drinkwater terecht en tientallen inwoners overlijden. Niemand heeft Krane Chemical ooit durven aanpakken, maar dan sleept Jeanette Baker het bedrijf voor de rechter.

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken,
volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina:
[Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

De aanklacht

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

The Appeal

© 2008 by Belfry Holdings, Inc.

Vertaling

Hugo Kuipers

Omslagbeeld

© Oleg Oprisco/Trevillion Images

Omslagontwerp

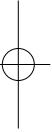
Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

Met dank aan mr. J.A.M. Schoenmakers, advocaat te Breda.

ISBN 978 90 449 7430 0

NUR 332

Behoudens of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Voor professor Robert C. Khayat

DEEL EEN

De uitspraak

1

De jury was klaar.

Na tweeënveertig uur overleg, volgend op een proces van eenenzeventig dagen, met vijfhonderddertig uur verklaringen van vijftig getuigen, en na een mensenleven van stilzitten terwijl de juristen kibbelden, de rechter preken afstak en de toeschouwers als haviken naar veelzeggende tekens uitkeken, was de jury klaar. Opgesloten in de jurykamer, afgezonderd en afgeschermd, zetten tien van hen trots hun handtekening onder de uitspraak, terwijl de overige twee mokkend in een hoek zaten, bij de rest vandaan en ongelukkig met hun afwijkende oordeel. Er werd gelachen en omhelsd en iedereen was heel tevreden over zichzelf, want ze hadden deze kleine oorlog overleefd en konden nu trots de arena weer binnenstappen met een beslissing die ze met pure vastbeslotenheid en hardnekkige compromisbereidheid tot stand hadden gebracht. Er was een eind gekomen aan hun beproeving. Hun burgerplicht was vervuld. Ze hadden de samenleving gediend. Ze waren klaar.

De voorzitter van de jury klopte op de deur en wekte daarmee Uncle Joe uit zijn dutje. Uncle Joe, de oude gerechtsdienaar, had hen bewaakt. Hij had ook voor hun maaltijden gezorgd, hun klachten aangehoord en hun boodschappen discreet aan de rechter doorgegeven. Ze zeiden dat Uncle Joe in zijn jongere jaren, toen zijn gehoor nog beter was, naar zijn jury's had meegeluisterd door een dunne grenenhouten deur die hij, en hij alleen, had uitgekozen en geïnstalleerd. Maar zijn luisterdagen waren voorbij, en zoals hij alleen aan zijn vrouw had toevertrouwd, zou hij na de beproeving van dit

proces zijn oude pistool misschien voorgoed aan de wilgen hangen. Het werd hem te veel om over gerechtigheid te waken.

Glimlachend zei hij: 'Dat is geweldig. Ik ga de rechter halen.' Alsof de rechter ergens in de diepten van het gerechtsgebouw op bericht van Uncle Joe zat te wachten. In plaats daarvan ging hij zoals altijd naar iemand van de griffie om het fantastische nieuws door te geven. Het was opwindend. Het oude gerechtsgebouw had nog nooit zo'n groot en langdurig proces meege maakt. Het zou eeuwig zonde zijn geweest als de jury niet tot een uitspraak had kunnen komen.

De griffiemedewerkster tikte zacht op de deur van de rechter, ging toen een stap naar binnen en maakte trots bekend: 'We hebben een uitspraak.' Alsof zij persoonlijk de moeizame onderhandelingen had gevoerd en nu het resultaat kon presenteren.

De rechter deed zijn ogen dicht en slaakte een diepe zucht van tevredenheid. Om zijn mondhoeken speelde een blij, nerveus lachje van enorme opluchting, bijna ongelof, en ten slotte zei hij: 'Roep de advocaten op.'

Omdat de beraadslagingen van de jury al bijna vijf dagen hadden geduurd, had rechter Harrison zich erbij neergelegd dat er misschien geen uitspraak zou komen. Dat was zijn ergste nachtmerrie geweest. Na vier jaar van keiharde procedures en vier maanden van verwoede zittingen werd hij bijna misselijk bij het vooruitzicht dat de jury er niet uitkwam. Hij moest er niet aan denken dat het allemaal overnieuw zou beginnen.

Hij stak zijn voeten in zijn oude loafers, sprong grijnzend als een kleine jongen van de stoel en greep zijn toga. Het zat er bijna op, het langste proces uit zijn bijzonder kleurrijke carrière.

Het eerste telefoontje van de griffiemedewerkster ging naar de firma Payton & Payton, een advocatenfirma van een echtpaar dat tijdelijk vanuit een leegstaand winkelpand in een minder welvarend deel van de stad opereerde. Een assistent nam de telefoon op, luisterde enkele seconden, hing op en schreeuwde toen: 'De jury heeft een uitspraak!' Zijn stem galmde door het spelonkachtige labrynt van tijdelijke werkkamertjes. Zijn collega's schrokken ervan.

Hij schreeuwde het opnieuw toen hij naar de Bak rende, waar de rest van de firma koortsachtig bij elkaar kwam. Wes Payton was er al, en toen zijn vrouw Mary Grace kwam binnendraven, keken ze elkaar even met onverhopen angst en verbijstering aan. Twee assistenten, twee secretaresses en een boekhouder gingen aan de lange, rommelige werktafel zitten, en toen verstijfden ze ineens en staarden ze elkaar aan, wachtend tot een ander de stilte zou verbreken.

Kon het echt voorbij zijn? Ze hadden een eeuwigheid gewacht. Kon het nu zo plotseling voorbij zijn? Zo abrupt? Met een telefoontje?

‘Laten we even in stilte bidden,’ zei Wes, en ze hielden rond de tafel strak elkaars handen vast en baden zoals ze nog nooit gebeden hadden. Er werden allerlei verzoeken tot de Almachtige God gericht, maar ze smeekten allemaal om de overwinning. Alsjeblieft, lieve God, gun ons na al die tijd, inspanning, geld, angst en twijfel een goddelijke overwinning. Alsjeblieft, o alsjeblieft. En behoed ons voor vernedering, ondergang, faillissement en een massa andere kwaden die een ongunstige uitspraak over ons zal doen neerdalen.

Het tweede telefoontje van de griffiemedewerkster ging naar de mobiele telefoon van Jared Kurtin, die het advocatenteam van de gedaagde leidde. Kurtin zat vredig onderuitgezakt op een gehuurde leren bank in zijn tijdelijke kantoor aan Front Street in het centrum van Hattiesburg, drie straten bij de rechtbank vandaan. Hij las een biografie en liet de tijd verstrijken voor zeventienhonderdvijftig dollar per uur. Hij luisterde kalm, klapte het telefoontje dicht en zei: ‘Laten we gaan. De jury is klaar.’ Zijn soldaten in donker pak sprongen in de houding en namen hun positie in om hem door de straat te escorteren, op weg naar de zoveelste verpletterende overwinning. Ze marcheerden zonder commentaar, zonder gebed het kantoor uit. Andere telefoontjes gingen naar andere advocaten, en toen naar de pers, en binnen enkele minuten verspreidde het nieuws zich als een lopend vuurtje.

Ergens bijna boven in een hoog gebouw in Lower Manhattan stormde een jongeman in paniek een serieuze vergadering binnen en fluisterde het dringende nieuws in het oor van Carl Trudeau, die meteen zijn belangstelling verloor voor de onderwerpen die aan de orde waren en tegen de anderen zei: ‘Blijkbaar is de jury tot een uitspraak gekomen.’ Hij liep met grote passen de kamer uit en kwam via de gang in zijn immense hoekkantoor, waar hij zijn jasje uitdeed, zijn das los trok, naar een raam liep en door de avond-schemering naar de Hudson in de verte keek. Hij wachtte en vroeg zich zoals gewoonlijk af hoe het toch mogelijk was dat zijn hele imperium voor zo’n groot deel afhankelijk was van de gezamenlijke wijsheid van twaalf gewone burgers ergens in Mississippi. Hij was een man die veel wist, maar hier had hij geen antwoord op.

Toen de Paytons in de straat achter de rechtbank parkeerden, kwamen er al mensen van alle kanten naar het gebouw toe. Wes en Mary Grace bleven nog even in de auto zitten en hielden elkaars hand vast. Vier maanden lang hadden ze hun best gedaan elkaar niet aan te raken als ze in de buurt van de rechtbank waren. Er was altijd wel iemand die keek. Bijvoorbeeld een jurylid of verslaggever. Ze moesten zich zo professioneel mogelijk gedragen.

Mensen keken raar op als ze hoorden dat het advocatenteam een echtpaar was, en de Paytons probeerden elkaar als advocaten en niet als echtgenoten te behandelen.

Zolang het proces duurde, hadden ze elkaar in of bij het gerechtsgebouw niet vaak aangeraakt, en elders ook niet.

‘Wat denk je?’ vroeg Wes zonder zijn vrouw aan te kijken. Zijn hart bonkte en zijn voorhoofd was nat. Hij had zijn linkerhand nog op het stuur en zei tegen zichzelf dat hij moest ontspannen.

Ontspannen. Wat een grap.

‘Ik ben nog nooit zo bang geweest,’ zei Mary Grace.

‘Ik ook niet.’

Een lange stilte. Ze haalden diep adem en keken naar een televisiewagen die bijna een voetganger vermorzelde.

‘Kunnen we een verlies te boven komen?’ zei ze. ‘Daar gaat het om.’

‘We moeten het te boven komen; we hebben geen keus. Maar we gaan niet verliezen.’

‘Zo mag ik het horen. Laten we gaan.’

Ze sloten zich bij de rest van hun kleine firma aan en gingen samen het gerechtsgebouw binnen. Hun cliënt, eiseres Jeannette Baker, stond op haar gebruikelijke plek bij de frisdrankautomaten op de begane grond te wachten, en toen ze haar advocaten zag, barstte ze in huilen uit. Wes pakte haar ene arm vast, Mary Grace haar andere, en zo leidden ze Jeannette de trap op naar de rechtszaal op de eerste verdieping. Ze hadden haar ook kunnen dragen. Jeannette woog amper veertig kilo en was in de tijd van het proces vijf jaar ouder geworden. Ze was depressief, leed soms aan waanideeën, en hoewel ze niet anorectisch was, at ze gewoon niet. Ze was nog maar vierendertig, maar ze had al een kind en een man begraven en was nu aan het eind gekomen van een afschuwelijk proces waarvan ze heimelijk wilde dat ze er nooit aan begonnen was.

De rechtszaal verkeerde in de hoogste staat van paraatheid, alsof er bommenwerpers op komst waren en de sirenes loeiden. Tientallen mensen liepen door elkaar heen, of zochten een zitplaats, of praatten nerveus en lieten intussen hun blikken schichtig door de zaal gaan. Toen Jared Kurtin met het leger van de gedaagde door een zijdeur binnenkwam, staarde iedereen naar hem, alsof hij misschien iets wist wat zij niet wisten. De afgelopen vier maanden had hij elke dag weer bewezen dat hij om hoekjes kon kijken, maar op dit moment verried zijn gezicht helemaal niets. Hij overlegde ernstig met zijn ondergeschikten.

Aan de andere kant van de zaal, en toch niet veel meters bij hem vandaan, gingen de Paytons en Jeannette op hun stoelen aan de eiserstafel zitten.

Dezelfde stoelen, dezelfde opstelling, dezelfde strategie om de juryleden goed duidelijk te maken dat deze arme weduwe en haar twee eenzame advocaten het opnamen tegen een gigantisch concern dat over onbeperkte middelen beschikte. Wes Payton draaide zich even om naar Jared Kurtin. Ze keken elkaar aan en knikten beleefd. Dat was het wonder van dit proces: de twee mannen konden elkaar nog met een zekere mate van hoffelijkheid bejegenen en zelfs met elkaar praten, als het absoluut noodzakelijk was. Dat was een kwestie van trots geworden. Hoe fel het gevecht soms ook was geweest, ze waren allebei vastbesloten zich niet als straatvechters te gedragen en gaven elkaar nog steeds een hand.

Mary Grace keek niet om, en als ze dat had gedaan, zou ze niet hebben geknikt of geglimlacht. En het was maar goed dat ze geen pistool in haar tasje had, want anders zou de helft van de mannen in donkere pakken aan de andere kant van het middenpad niet meer overeind staan. Ze legde een nieuw schrijfblok voor zich neer, noteerde de datum en haar naam en wist niet wat ze nog meer kon opschrijven. In eenenzeventig dagen proces had ze zesenzestig schrijfblokken volgeschreven, allemaal van dezelfde kleur en hetzelfde formaat. Die stonden nu keurig op een rij in een tweedehands metalen kast in de Bak. Ze gaf Jeannette een papieren zakdoekje. Hoewel ze bijna alles telde, had Mary Grace niet kunnen bijhouden hoeveel dozen met zakdoekjes Jeannette gedurende het proces had gebruikt. Toch zeker enkele tientallen.

De vrouw huilde bijna aan een stuk door, en hoewel Mary Grace volkomen met haar meeleefde, had ze ook genoeg van al dat gejam. Ze had genoeg van alles: de vermoeidheid, de stress, de slapeloze nachten, de pers die op alles lette, al die tijd dat ze bij haar kinderen vandaan was, hun vervallen huurwoning, de stapel onbetaalde rekeningen, de cliënten die ze moesten verwaarlozen, het koude Chinese eten om middernacht, het probleem dat ze elke morgen weer haar gezicht moest opmaken en haar kapsel moest bijwerken om er enigszins aantrekkelijk uit te zien voor de jury, want dat werd van haar verwacht.

Als je aan zo'n groot proces begon, was dat net zoiets als wanneer je met een verzwaarde gordel in een donkere vijver vol woekerende planten stapte. Het lukte je om lucht te blijven happen, maar de rest van de wereld deed er niet toe. En je dacht voortdurend dat je verdronk.

Enkele rijen achter de Paytons, aan het eind van een bank die snel volliep, beet de bankier van de Paytons op zijn nagels, al deed hij verder zijn best om een kalme indruk te maken. Hij heette Tom Huff, maar mensen die hem kenden, noemden hem Huffy. Huffy was van tijd tot tijd naar de rechtbank gekomen om het proces te volgen en in stilte te bidden. De Pay-

tons waren Huffy's bank vierhonderdduizend dollar schuldig, en het enige onderpand was een stuk landbouwgrond van Mary Graces vader in Cary County dat met een beetje geluk honderdduizend dollar opbracht, zodat er een aanzienlijke ongedekte schuld zou overblijven. Als de Paytons de zaak verloren, zou Huffy's eens zo veelbelovende carrière als bankier voorbij zijn. De directeur van zijn bank schreeuwde allang niet meer tegen hem. Tegenwoordig kwamen alle dreigementen per e-mail binnen.

Het was onschuldig genoeg begonnen met een eenvoudige tweede hypotheek van negentigduizend dollar op hun mooie huis, maar het was geëscaleerd tot een bodemloze put van rode inkt en domme uitgaven. Tenminste, dom in Huffy's ogen. Maar het mooie huis was weg, net als het mooie kantoor in de binnenstad, en de geïmporteerde auto's en al het andere. De Paytons hadden alles op het spel gezet, en Huffy moest hen daarom wel bewonderen. Een grote schadevergoeding, en hij was een genie. De verkeerde uitspraak, en hij kon achter hen in de rij staan bij de faillissementsrechtbank.

De geldmannen aan de andere kant van de rechtszaal beten niet op hun nagels en maakten zich ook niet druk om een faillissement, al was daar wel over gepraat. Krane Chemical had veel geld en activa en maakte veel winst, maar het had ook honderden eisers die als gieren zaten te wachten op wat de wereld nu te horen zou krijgen. Een absurde uitspraak en de vorderingen zouden hen om de oren vliegen.

Op dat moment hadden ze er nog alle vertrouwen in. Jared Kurtin was de beste advocaat die voor geld te koop was. De aandelenprijs van de onderneming was maar een klein beetje gezakt. Trudeau in New York was blijkbaar tevreden.

Ze wilden zo gauw mogelijk naar huis.

Goddank waren de effectenbeurzen al gesloten.

Uncle Joe riep 'Blijft u zitten' en rechter Harrison kwam binnen door de deur achter zijn tafel. Hij had al lang geleden korte metten gemaakt met de belachelijke gewoonte dat iedereen moest opstaan wanneer hij binnenkwam.

'Goedemiddag,' zei hij vlug. Het was vijf uur. 'Ik heb van de jury vernomen dat de leden tot een uitspraak zijn gekomen.' Hij keek om zich heen om er zeker van te zijn dat alle betrokkenen present waren. 'Ik verwacht decorum op elk moment. Geen uitbarstingen. Niemand gaat weg tot ik de jury wegstuur. Nog vragen? Nog meer frivole verzoeken van de kant van de gedaagde?'

Jared Kurtin vertrok geen spier. Hij keek de rechter niet aan, maar bleef poppetjes tekenen op zijn schrijfblok alsof hij een meesterwerk schilderde.

Als Krane Chemical verloor, zou het meteen in hoger beroep gaan, en dat zou dan vooral gebaseerd zijn op de evidente partijdigheid van de edelachtbare Thomas Alsbrook Harrison IV, een voormalige advocaat met een grote hekel aan grote concerns in het algemeen en nu aan Krane Chemical in het bijzonder.

‘Laat de jury binnenkomen.’

De deur naast de jurybanken ging open en een gigantische, onzichtbare stofzuiger zoog elke gram lucht uit de rechtszaal. Harten bleven stilstaan. Lichamen verstijfden. Ogen vonden dingen om strak naar te kijken. Het enige geluid was dat van de voeten van de juryleden op het versleten tapijt. Jared Kurtin bleef systematisch op het papier krabbelen. Hij keek nooit naar de gezichten van de juryleden als ze met een uitspraak terugkwamen. Na honderd processen wist hij dat je daar nooit iets van kon aflezen. En waarom zou hij ook? Hun uitspraak zou binnen enkele seconden worden bekendgemaakt. Zijn team had strikte instructie gekregen de juryleden te negeren en geen enkele reactie op de uitspraak te tonen.

Natuurlijk stond Jared Kurtin niet voor zijn financiële of professionele ondergang. Wes Payton wel, en die kon zijn blik niet wegnemen van de ogen van de juryleden, die nu hun plaatsen innamen. De melkveehouder wendde zijn ogen af, en dat was een slecht teken. De onderwijzeres keek dwars door Wes heen: ook een slecht teken. Toen de voorzitter de griffie-medewerkster een envelop gaf, keek de domineesvrouw medelijdend naar Wes, maar ja, dat trieste gezicht had ze al vanaf de eerste dag gehad.

Mary Grace zag het teken, en dat terwijl ze er niet eens naar had uitgekeken. Terwijl ze Jeannette Baker, die nu hoorbaar snikte, weer een zakdoekje gaf, wierp Mary Grace een blik op jurylid nummer zes, degene die het dichtst bij haar zat, Leona Rocha, een gepensioneerde hoogleraar Engels. Professor Rocha, die een leesbril met rood montuur droeg, gaf Mary Grace de snelste, mooiste, sensationeelste knipoog die ze ooit te zien zou krijgen.

‘Bent u tot een uitspraak gekomen?’ vroeg rechter Harrison.

‘Ja, edelachtbare, dat zijn we,’ zei de voorzitter.

‘Is de uitspraak unaniem?’

‘Nee, edelachtbare, dat niet.’

‘Zijn minstens negen van u het eens over de uitspraak?’

‘Ja, edelachtbare. De stemming is tien tegen twee.’

‘Dat is voldoende.’

Mary Grace maakte een notitie over die knipoog, maar in de opwindings van het moment kon ze haar eigen handschrift niet lezen. Je moet kalm overkomen, zei ze steeds weer tegen zichzelf.

Rechter Harrison nam de envelop van de griffie-medewerkster aan, haalde

er een papier uit en keek naar de uitspraak. Er kwamen diepe rimpels in zijn voorhoofd en hij kneep in de rug van zijn neus. Na een eeuwigheid zei hij: ‘Blijkbaar is het in orde.’ Geen spiertje dat bewoog, geen grijns, geen grote ogen, niets wat ook maar enige indicatie vormde van wat er op het papier geschreven stond.

Hij keek omlaag, knikte naar zijn stenograaf en schraapte zijn keel. Hij genoot intens van dit moment. Toen werden de rimpels bij zijn ogen minder diep. Zijn kaakspieren werden lossen, hij liet zijn schouders een beetje zakken en Wes durfde plotseling te hopen dat de jury gehakt had gemaakt van de gedaagde.

Met een langzame, luide stem las rechter Harrison voor: ‘Vraag nummer één: “Bent u, op grond van overtuigend bewijs, van oordeel dat het grondwater in kwestie is vervuild door Krane Chemical Corporation?”’ Na een tergende stilte die niet langer dan vijf seconden duurde ging hij verder: ‘Het antwoord is “Ja”.’

De ene kant van de rechtszaal kon weer ademhalen. De andere kant liep blauw aan.

‘Vraag nummer twee: “Bent u, op grond van overtuigend bewijs, van oordeel dat de besmetting waarschijnlijk de dood heeft veroorzaakt van (a) Chad Baker en (b) Pete Baker?”’ Antwoord: “Ja, in beide gevallen.”

Mary Grace zag kans papieren zakdoekjes uit een doos te plukken en ze met haar linkerhand over te geven terwijl ze met haar rechterhand verwoed bleef schrijven. Wes wierp een blik op jurylid nummer vier, die toevallig ook met een blijde grijns in zijn richting keek, alsof hij wilde zeggen: nu komt het mooiste.

‘Vraag nummer drie: “Welk bedrag kent u in het geval van Chad Baker aan zijn moeder, Jeannette Baker, toe als schadevergoeding voor zijn dood?”’ Antwoord: “Vijfhonderdduizend dollar.”

Dode kinderen zijn niet veel waard, want ze verdienen niets, maar de indrukwekkende schadevergoeding voor Chads dood galmde als een alarm-sigitaal door de zaal, want je kon eruit afleiden wat nog ging komen. Wes keek naar de klok boven de rechter en dankte God ervoor dat hij niet failliet zou gaan.

‘Vraag nummer vier: “Welk bedrag kent u in het geval van Pete Baker aan zijn weduwe, Jeannette Baker, toe als schadevergoeding voor zijn dood?”’ Antwoord: “Tweeënhal miljoen dollar.”

De geldjongens op de voorste rij achter Jared Kurtin maakten onrustige bewegingen. Krane zou geen moeite hebben met die drie miljoen dollar, maar ze waren plotseling bang voor het inktvlekeffect. Kurtin zelf had nog geen spier vertrokken.

Nog niet.

Jeannette Baker gleed uit haar stoel. Ze werd door haar beide advocaten opgevangen. Ze trokken haar overeind, sloegen hun armen om haar zwakke schouders en fluisterden haar toe. Ze snikte onbedaarlijk.

Er stonden zes vragen op de lijst die de advocaten hadden opgesteld, en als de jury ook de vijfde vraag bevestigend beantwoordde, zou de wereld te klein zijn. Rechter Harrison was daar nu bij aangekomen. Hij las de vraag langzaam door, schraapte zijn keel en keek naar het antwoord. Toen gaf hij blijk van zijn gemene trekje. Dat deed hij met een glimlach. Hij keek een paar centimeter op, gluurde over het papier heen, en over de goedkope leesbril die op het puntje van zijn neus zat, en keek Wes Payton recht in de ogen. Het was een strakke grijns, een blik van verstandhouding maar ook van intense voldoening.

‘Vraag nummer vijf: “Bent u, op grond van overtuigend bewijs, van oordeel dat de handelingen van Krane Chemical Corporation hetzij opzettelijk waren hetzij zozeer nalatig dat het opleggen van een punitieve schadevergoeding gerechtvaardigd is?” Een punitieve schadevergoeding werd toegekend bij wijze van straf. Antwoord: “Ja.”’

Mary Grace hield op met schrijven en keek over het snikkende hoofd van haar cliënte naar haar man, wiens blik nu strak op haar gericht was. Ze hadden gewonnen, en dat alleen al bracht hen in een sensationele, bijna onbeschrijflijke staat van gelukzaligheid. Maar hoe groot was hun overwinning? In die cruciale fractie van een seconde wisten ze allebei dat het een verpletterende overwinning was.

‘Vraag nummer zes: “Wat is het bedrag van de punitieve schadevergoeding?” Antwoord: “Achtendertig miljoen dollar.”’

Er werd gezocht, gehoest en zacht gefloten: schokgolven trokken door de rechtszaal. Jared Kurtin en zijn bende waren druk bezig alles te noteren en hun best te doen de bominslag volkomen onverstoord te ondergaan. De bazen van Krane op de voorste rij probeerden zich te herstellen en normaal adem te halen. De meesten keken woedend naar de juryleden en dachten vuige gedachten in de trant van ‘stomme boeren’ en ‘achterlijk volk’.

De heer en mevrouw Payton staken allebei hun armen uit naar hun cliënte, die nog niet van de uitspraak gekomen was en jammerlijke pogingen deed om recht overeind te gaan zitten. Wes fluisterde Jeannette geruststellend toe en herhaalde intussen in gedachten de bedragen die hij zojuist had gehoord. Op de een of andere manier lukte het hem ernstig te blijven kijken en niet schaapachtig te grijnzen.

Huffy de bankier beet niet meer op zijn nagels. In nog geen dertig seconden tijd was hij van een met schande beladen, failliete voormalige adjunct-

directeur van een bank veranderd in een nieuwe ster met uitzicht op een hoger salaris en een groter kantoor. Hij voelde zich zelfs intelligenter. O, wat zou hij de volgende morgen een geweldige entree maken op de bank! De rechter werkte nog wat formaliteiten af en bedankte de juryleden, maar daar interesseerde Huffy zich niet voor. Hij had genoeg gehoord.

De juryleden stonden op en verlieten de zaal. Uncle Joe hield de deur voor hen open en knikte goedkeurend. Later zou hij tegen zijn vrouw zeggen dat hij die uitspraak had voorspeld, al kon zij zich dat niet herinneren. Hij beweerde dat hij in de vele tientallen jaren dat hij als gerechtsdienaar werkte altijd een juiste voorspelling van een juryuitspraak had gedaan. Toen de jury weg was, stond Jared Kurtin op en werkte hij met volmaakte zelfbeheersing de gebruikelijke eindvragen af, die rechter Harrison met veel medegevoel behandelde nu het bloed toch al gevloeid had. Mary Grace reageerde niet. Het kon Mary Grace niet schelen. Ze had wat ze wilde.

Wes dacht aan de eenenveertig miljoen dollar en vocht tegen zijn emoties. De firma zou blijven bestaan, en ook hun huwelijk, hun reputatie, alles. Toen rechter Harrison eindelijk de zitting besloot, stormde iedereen de rechtszaal uit, allemaal met een mobieltje in de hand.

Carl Trudeau stond nog voor het raam en wachtte tot het laatste beetje zon ver voorbij New Jersey was ondergegaan. Aan de andere kant van de grote kamer nam Stu, zijn assistent, het telefoontje aan. Stu waagde zich enkele stappen naar voren voordat hij de moed verzamelde om te zeggen: 'Meneer, dat was Hattiesburg. Drie miljoen aan gewone schadevergoeding en achtentertig aan punitieve.'

De schouders van de baas zakten een beetje in. Hij blies zacht zijn adem uit van frustratie en mompelde toen een stel vloeken.

Trudeau draaide zich langzaam om en keek de assistent woedend aan, alsof hij erover dacht de boodschapper dood te schieten. 'Weet je zeker dat je het goed hebt gehoord?' vroeg hij, en Stu wenste wanhopig dat hij het inderdaad verkeerd had verstaan.

'Ja, meneer.'

De deur achter hem was open. Bobby Ratzlaff stormde buiten adem naar binnen, geschokt en ontdaan en op zoek naar Trudeau. Ratzlaff was het hoofd van de juridische afdeling en zijn hoofd zou het eerst op het hakblok liggen. Hij zweette nu al.

'Laat je jongens hier over vijf minuten zijn,' gromde Trudeau, en toen draaide hij zich weer om naar het raam.

De persconferentie werd op de begane grond van de rechtbank gegeven. In twee kleine groepen praatten Wes en Mary Grace geduldig met verslaggevers. Beiden gaven dezelfde antwoorden op dezelfde vragen. Nee, de uitspraak was geen record voor de staat Mississippi. Ja, ze vonden dat er recht was gedaan. Nee, dit hadden ze niet verwacht, tenminste niet zo'n groot bedrag. De tegenpartij zou vast en zeker in hoger beroep gaan. Wes had veel respect voor Jared Kurtin, maar niet voor zijn cliënt. Hun firma vertegenwoordigde op dit moment dertig andere personen die een eis tegen Krane Chemical indienden. Nee, ze verwachtten niet dat het in die zaken tot een schikking zou komen.

Ja, ze waren doodmoe.

Na een halfuur verontschuldigden ze zich en liepen ze hand in hand bij het Forrest County Circuit Court-gebouw vandaan, elk met een zware aktetas. Ze werden gefotografeerd toen ze in hun auto stapten en wegreden.

Toen ze alleen waren, zeiden ze niets. Vier huizenblokken, vijf, zes. Tien minuten verstreken zonder een woord. De auto, een gehavende Ford Taurus met een miljoen kilometer op de teller, minstens één slappe band en een ratelende klep, reed door de straten bij de universiteit.

Wes sprak als eerste. 'Wat is een derde van eenenveertig miljoen?'

'Daar moet je niet eens aan denken.'

'Ik denk er niet aan. Ik maak een grapje.'

'Rij nou maar door.'

'Wil je ergens heen? Iets in het bijzonder?'

'Nee.'

De Taurus kwam in de buitenwijken, op weg naar nergens, maar beslist niet naar kantoor terug. Ze hielden zich verre van de buurt met het mooie huis dat ze ooit in eigendom hadden gehad.

Naarmate de verdoving afnam, kwam de realiteit langzaam bij hen opzetten. Een eis die ze vier jaar geleden met tegenzin hadden ingediend, had vandaag tot een dramatisch resultaat geleid. Een verschrikkelijke marathon was voorbij, en hoewel ze een tijdelijke overwinning hadden behaald, waren de kosten hoog geweest. De wonden lagen nog open; de littekens waren nog vers.

De benzinemeter gaf aan dat de tank voor meer dan driekwart leeg was, iets wat Wes twee jaar geleden nauwelijks zou zijn opgevallen. Nu was het een veel ernstiger zaak. In die tijd reed hij BMW – Mary Grace had een Jaguar – en als hij benzine nodig had, ging hij gewoon naar zijn favoriete station en gebruikte zijn creditcard om de tank te vullen. Hij kreeg de rekeningen nooit te zien; die werden door zijn boekhouder afgehandeld. Inmiddels waren de creditcards weg, net als de BMW en de Jaguar, en dezelfde boek-

houder werkte voor een half salaris en schoof nu en dan een paar dollar af om de firma Payton het hoofd boven water te laten houden.

Mary Grace keek ook naar de meter, een gewoonte die ze de laatste tijd had opgedaan. Ze kende tegenwoordig de prijs van alles: benzine, brood, melk. Zij was de spaarder en hij was de uitgever, maar nog niet zo veel jaren geleden, toen de cliënten in de rij stonden en ze de ene na de andere zaak met succes konden afsluiten, was ze een beetje te veel verslapt en had ze van hun succes genoten. Toen had ze niet in de eerste plaats aan sparen en beleggen gedacht. Ze waren jong; de firma breidde zich uit; de wereld lag voor hen open.

Wat ze in die tijd toch nog in beleggingsfondsen had gestopt, was allang opgeslokt door de zaak-Baker.

Een uur geleden waren ze op papier failliet geweest, met vernietigende schulden die hun weinige bezittingen verre te boven gingen. Nu lag het anders. Hun schulden waren niet weg, maar de andere kant van hun balans was aanzienlijk verbeterd.

Of niet?

Wanneer kregen ze iets van dat geweldige bedrag te zien? Zou Krane nu bereid zijn tot een schikking? Hoeveel tijd zou het hoger beroep in beslag nemen? Hoeveel tijd zouden ze nu aan de rest van hun praktijk kunnen wijden?

Ze wilden geen van beiden nadenken over de vragen die op hen beiden af kwamen. Ze waren gewoon te moe en te opgelucht. Gedurende een eeuwigheid hadden ze over weinig anders gepraat, en nu praatten ze over niets. Morgen of de dag daarna konden ze weer aan andere dingen denken.

‘We zitten bijna zonder benzine,’ zei ze.

Er kwam geen gevatte opmerking bij Wes op en daarom zei hij: ‘Wat doen we met het eten?’

‘Macaroni met kaas met de kinderen.’

Het proces had niet alleen hun energie en hun bezittingen opgeslokt, maar ook de overtollige kilo's weggebrand, voor zover ze die aan het begin hadden gehad. Wes was minstens zeven kilo afgevallen, al wist hij dat niet zeker, want hij had in geen maanden op een weegschaal gestaan. Hij ging ook niet over die delicate zaak bij zijn vrouw informeren, al was duidelijk dat ze nodig moest eten. Ze hadden veel maaltijden overgeslagen; het ontbijt als ze haast hadden om de kinderen aan te kleden en naar school te sturen, de lunch als de een in Harrisons kamer over verzoeken discussieerde terwijl de ander zich op het volgende kruisverhoor voorbereidde, en het diner als ze tot middernacht doorwerkten en gewoon vergaten te eten. Met energierepen en -drankjes hadden ze zich op de been gehouden.

‘Klinkt geweldig,’ zei hij, en hij reed een straat in om naar huis te gaan.

Ratzlaff en de twee andere juristen gingen aan de gladde leren tafel in een hoek van Trudeau's kantoor zitten. De wanden waren allemaal van glas en boden een schitterend uitzicht op de wolkenkrabbers die hier in de financiële wijk dicht op elkaar stonden, maar niemand was in de stemming voor een mooi uitzicht. Trudeau zat aan zijn chromen bureau aan de andere kant van de kamer te telefoneren. De juristen wachtten nerveus af. Ze hadden non-stop met ooggetuigen in Mississippi gepraat maar konden nog maar weinig antwoorden geven.

De baas was klaar met zijn telefoongesprek en liep doelbewust door de kamer. 'Wat is er gebeurd?' snauwde hij. 'Een uur geleden waren jullie nog zo arrogant als wat. En nu krijgen we op ons donder. Wat is er gebeurd?' Hij ging zitten en keek Ratzlaff fel aan.

'Een proces met een jury. Dat is altijd riskant,' zei Ratzlaff.

'Ik heb meer processen meegemaakt, een heleboel, en meestal win ik. Ik dacht dat we de beste advocaten in het vak hadden. De beste spreekbuizen die voor geld te koop zijn. We hebben niet op de kosten beknipt, hè?'

'Nee. We hebben veel betaald. Dat doen we nog steeds.'

Trudeau sloeg op de tafel en blafte: 'Wat is er misgegaan?'

Wel, dacht Ratzlaff bij zichzelf en zou hij ook hardop uitspreken als hij zijn baan niet zo op prijs stelde, laten we beginnen met het feit dat onze onderneming een fabriek van bestrijdingsmiddelen bouwde in Podunk, Mississippi, omdat de grond en de arbeidskrachten daar spotgoedkoop waren, en dat we daarna dertig jaar lang chemicaliën en afval in de grond en in de rivieren hebben gedumpt, natuurlijk zo illegaal als het maar kan, en dat we daardoor het drinkwater hebben besmet tot het naar verzuurde melk smaakte, en dat die vieze smaak nog lang niet het ergste was, want toen gingen er mensen dood aan kanker en leukemie.

Dat, meneer de baas, meneer de president-directeur en meneer de bedrijfs-overvaller, is er misgegaan.

'De advocaten hadden veel vertrouwen in de uitspraak,' zei Ratzlaff in plaats daarvan zonder veel overtuiging.

'O, dat is fantastisch. Ik heb nu echt het grootste vertrouwen in die advocaten. Waar had je die grappenmakers vandaan?'

'Ze zijn de besten.'

'Ja hoor. En als we nu tegen de pers zeggen dat we de grootst mogelijke verwachtingen van ons hoger beroep hebben, maken onze aandelen morgen geen duikvlucht. Bedoel je dat?'

'We kunnen er een draai aan geven,' zei Ratzlaff. De twee andere juristen keken naar de glazen wanden. Wie wilde de eerste zijn die sprong?

Een van Trudeau's mobieltjes ging en hij pakte hem meteen van de tafel.

‘Dag, schat,’ zei hij, en hij stond op en liep weg. Het was (de derde) mevrouw Trudeau, de nieuwste trofee, een piepjonge vrouw die Ratzlaff en alle anderen van het bedrijf tot elke prijs uit de weg gingen. Haar man fluisterde en nam toen afscheid.

Hij liep naar een raam bij de juristen en keek naar de fonkelende wolkenkrabbers om hem heen. ‘Bobby,’ zei hij zonder om te kijken, ‘heb je enig idee hoe de jury aan dat bedrag van achtendertig miljoen punitieve schadevergoeding is gekomen?’

‘Niet meteen.’

‘Natuurlijk niet. De eerste negen maanden van dit jaar heeft Krane een winst van gemiddeld achtendertig miljoen dollar per maand gemaakt. Een stelletje boerenkinkels die samen nog geen honderdduizend dollar per jaar kunnen verdienen, en ze zitten daar als goden om de tafel, pakken geld van de rijken af en geven het aan de armen.’

‘We hebben het geld nog, Carl,’ zei Ratzlaff. ‘Het duurt jaren voordat er ook maar een cent van hand tot hand gaat, als dat al ooit gebeurt.’

‘Geweldig! Voer dat morgen maar aan de wolven, als onze aandelen naar de bliksem gaan.’

Ratzlaff hield zijn mond en liet zich in zijn stoel wegzakken. De twee andere juristen waren niet van plan ook maar een kik te geven.

Trudeau liep opgewonden heen en weer. ‘Eenenveertig miljoen dollar. En hoeveel andere zaken zitten er nog in de molen, Bobby? Had iemand het niet over tweehonderd, driehonderd? Nou, als het er vanmorgen driehonderd waren, zijn het er morgenvroeg drieduizend. Reken maar dat elke boerenknuppel in het zuiden van Mississippi met een koortslip nu gaat beweren dat hij van het heilige water van Bowmore heeft gedronken. Elke derderangs advocaat is nu al links en rechts cliënten aan het ronselen. Zo zou het niet gaan, Bobby. Je hebt me verzekerd dat het niet zo zou gaan.’

Ratzlaff bewaarde een memo achter slot en grendel. Dat was acht jaar oud en onder zijn toezicht opgesteld. Het was honderden bladzijden lang en beschreef tot in gruwelijke details hoe de onderneming illegaal giftig afval bij de Bowmore-fabriek had gedumpt. Het beschreef ook de uitgebreide pogingen van de onderneming om de dumping geheim te houden, de Environmental Protection Agency (het federale milieuagentschap) om de tuin te leiden en politici om te kopen op plaatselijk, regionaal en landelijk niveau. Het beval een clandestiene maar effectieve sanering van de stortplaats aan, al zou dat zo’n vijftig miljoen dollar kosten. Het smeekte iedereen die het las om op te houden met afval te storten.

En wat op dit kritieke moment nog het belangrijkste was: het voorspelde dat op een dag een jury tot een verschrikkelijke uitspraak zou komen.

Alleen met geluk en met flagrante veronachtzaming van het burgerlijk procesrecht had Ratzlaff het memo geheim kunnen houden.

Trudeau had acht jaar geleden een exemplaar van het memo gekregen, al ontkende hij nu dat hij het ooit had gezien. Ratzlaff kwam in de verleiding het af te stoffen en enkele treffende passages voor te lezen, maar nogmaals, hij stelde zijn baan op prijs.

Trudeau liep naar de tafel, legde zijn beide handpalmen plat op het Italiaanse leer, keek Bobby Ratzlaff fel aan en zei: 'Ik zweer je: dat zal nooit gebeuren. Geen cent van onze zuurverdiende winst komt ooit in handen van dat woonwagenvolk.'

De drie juristen keken naar hun baas, wiens half dichtgeknepen ogen schitterden. Het leek wel of hij vuur spuwde. Tot slot zei hij: 'Al moet ik het bedrijf failliet laten gaan of in vijftien stukken breken, ik zweer jullie op het graf van mijn moeder dat die imbecielen nooit een cent van Kranes geld in handen krijgen.'

En met die belofte liep hij over het oosterse tapijt, pakte zijn jasje van een kapstok en verliet het kantoor.